

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל, ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

פרשת נח

"וַחֲקַמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבָאתִי אֵל הַתְּבֹהַה אֶתְּךָ וּבְנִיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֵי בְנֵיךָ אִתְּךָ" (בראשית פרק ו', יח)

ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת', וכשחטאו בני האדם והשחית כל בשר את דרכו, הסיר מהם ה' את בריתו והביא מבול על העולם, אך הבטיח לנח שאת הברית הזו שנקבעה בבריאית העולם יקיים איתו, בכך שיציל אותו ממי המבול, ולאחר מכן יגלה שוב את היבשה עבורו, ויתקיימו בה הוא וזרעו אחריו. (שאלה ג).

שאלה: משמעות הכתוב היא שכרת ה' ברית עם נח לפני המבול, אך בכל הפרשה לא מצאנו כזו ברית [אלא רק לאחר המבול, כרת ה' ברית שלא יבוא עוד מבול].
תשובה: בעת בריאת העולם קבע ה' חק לטבע שלא יכסו המים את כל הארץ, אלא תישאר היבשה גלויה כדי שיהיה מקום מחיה לבני האדם ובעלי החיים, וכל החוקים של ששת ימי בראשית נקראים ברית כמו שנאמר 'אם לא בריתי יומם

"וּמִכָּל חַיֵּי מִבְּלִי שָׁנִים מִכָּל תְּבוּיָא אֵל הַתְּבֹהַה לְהַחִיֵּת אֶתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יְחִיּוּ", "מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לְךָ שְׁבָעָה שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ" (בראשית ו', יט, כב)

תשובה: מה שנאמר בפסוק הראשון 'שנים מכל' אין הכוונה שיביא שנים ולא יותר, אלא שכל מה שיביא יהיו זוגות, וכמו שנאמר בסיום הפסוק 'זכר ונקבה יהיו', שלא יביא בעלי חיים בודדים, ולאחר מכן התבאר לו שמהטהורים יביא שבעה זוגות, ומהטמאים יביא רק שנים. (שאלה ד').

שאלה: כיון שבתחילה אמר ה' לנח שיביא רק שנים 'מכל החי מכל בשר', משמע שבין מהטהורים ובין מהטמאים יביא שנים, ומדוע אחר כך נאמר לו להביא מהטהורים שבעה שבעה.

"בְּשֵׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיֵּי נֹחַ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנַיִ בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיֵנֵת תְּהוֹם רַבָּה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ" (י, יא) "וַתִּגַּח הַתְּבֹהַה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ עַל הַרֵי אֲרָרָט" (ה, ה) "וַיְהִי חֹדֶשׁ וַחֲסוֹר עַד הַחֲדָשׁ הָעֲשִׁירִי בְּעֵשְׂרֵי בָּאֶחָד לַחֲדָשׁ נִרְאוּ רֵאשֵׁי הַהָרִים" (ה, ה) "וַיְהִי בָּאֶחָד שָׁנָה בְּרֵאשִׁוֹן בָּאֶחָד לַחֲדָשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיִּסַּר נֹחַ אֶת מִקְסֵה הַתְּבֹהַה וַיֵּרָא וַהֲנֵה חָרְבוּ פְּנֵי הָאָדָמָה" (ה, יג) "וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁנַיִ בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יִבְשָׁה הָאָרֶץ" (ה, יד)

הוצרכו המפרשים לומר ש'השביעי' אינו נמנה לחודשי השנה אלא שביעי לכסליו שבו פסקו הגשמים, ו'העשירי' הוא עשירי לחשוון שבו התחילו הגשמים, ונמצא שהוזכרו

שאלה: הוזכרו בפסוקים אלו חמשה חודשים, 'השני', 'השביעי', 'העשירי', 'הראשון', 'השני', וכיון שבתחילה ירדו הגשמים ארבעים יום, ואחר כך התגברו מאה וחמישים יום,

החודשים לפי שלשה מנינים שונים: לפי חודשי השנה, לפי התחלת הגשמים, לפי הפסקת הגשמים, וזהו דוחק לומר שבאותה פרשה יימנו החודשים לפי מנינים שונים.

תשובה: באמת כל החודשים שהוזכרו כאן הם לפי חודשי השנה, וסדר המבול היה כך: א. במרחשוון התחיל המבול לרדת, במשך ארבעים יום בלבד, ובאותם ארבעים יום גבהו המים עד שכיסו את כל ראשי ההרים, חמש עשרה אמה מלמעלה. ובסוף אותם ארבעים יום הפסיק הגשם לרדת והתחילו המים להחסר וועל כך נאמר בהמשך הפסוקים "וַיִּסְכְּרוּ מַעְיַנַת תְּהוֹם וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם וַיִּפְּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם" [ב. מה שנאמר שגברו המים 'מאה וחמישים יום', אין הכוונה שכל אותו זמן גבהו המים יותר ויותר, אלא 'גברו' הוא לשון נצחון, כמו אומה שהתגברה על אומה אחרת וכבשה אותה למשך תקופה מסוימת [אף שהמלחמה עצמה היתה קצרה יותר], כך במשך מאה וחמישים יום המים 'ניצחו' את היבשה בכך שכיסו אותה, אך כל אותו זמן,

מסיום ארבעים היום הראשונים, נחסרו מעט מעט. ועל כך נאמר "וַיִּשְׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלּוֹף וְשׁוּב", והיינו שנחסרו מעט מעט, ואחר כך, "וַיִּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה תְּמֵשִׁים וּמֵאַת יוֹם, וַתֵּנַח הַתֶּבֶה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט", לא שהתחילו להחסר בסוף מאה וחמישים יום, אלא שנחסרו כל העת, ובסיום מאה וחמישים יום נחסרו כל כך עד שנחה תחתית התיבה [השקועה במים] על הרי אררט, וזה היה בחודש השביעי לבריאת העולם, הוא חודש ניסן, חמשה חודשים לאחר תחילת המבול [כי אותם מאה וחמישים יום כוללים את הארבעים יום הראשונים שבהם ירדו הגשמים], אך עדיין לא נראו לעין ראשי ההרים. ג. בחודש העשירי לבריאת העולם, הוא חודש תמוז, נראו לעין ראשי ההרים. ד. בחודש הראשון, הוא תשרי, חרבה הארץ. ה. בחודש השני, הוא מרחשוון, יבשה הארץ, ויצא נח מהתיבה. נמצא שכל החודשים המנויים כאן הם לבריאת העולם. (שאלה ט).

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֶאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶנִּי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם. אֵת מִקְשֵׁי נִתְתִּי בְּעֵנָן וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ. וְהָיָה בְּעֵנָנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקְּשֵׁת בְּעֵנָן" (בראשית פרק ט, יב-יד)

שאלה: כיון שהקשת הנראית בענן היא מראה טבעי של השתברות קרני השמש ברכסי המים, כיצד נעשה הדבר לאות ברית שלא יהיה עוד מבול על הארץ.

תשובה: לפני המבול היו העננים גסים ועבים כל כך, עד שלא היתה אפשרות שייראו קרני השמש בזמן שיש עננים, ולא נראתה הקשת מעולם. אמנם לאחר המבול חס ה' על הארץ, והנהיג את הטבע באופן שהעננים דקים וקלושים יותר, ועל ידי זה יתכן שבצד אחד יהיו עננים הממטירים

תשובה: באמת היה סדר לידתם כפי שנאמר כמה פעמים בפסוקים, שם, חם ויפת. ויש לפרש את הפסוק כך: 'אחי יפת, הגדול', כלומר, ששם המוזכר בתחילת הפסוק הוא אחיו הגדול של יפת. ובנו הקטן אינו מתייחס לחם, אלא לכנען, שהוא בנו הקטן של חם. (שאלה א).

שאלה: כיון שנאמר "וילשם ילד גם הוא אבי כל בני עבר אחי יפת הגדול", וכן נאמר "וויקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן", משמע שיפת היה הגדול וחם הקטן, ומדוע נכתבו שמותם תמיד שלא בסדר זה.

